

составляется акт.

Если налогоплательщик не согласен с фактами, изложенными в акте проверки, он в течение двадцати рабочих дней с даты получения акта может представить свои возражения в налоговый орган.

Порядок привлечения к ответственности за неуплату или неполную уплату налогов в результате несоответствия рыночного уровня примененных цен по контролируемым сделкам рыночным ценам по неконтролируемым сделкам определен пунктом 9 статьи 4 Федерального закона от 18 июля 2011 года № 227-ФЗ [1].

При вынесении решений о доначислении налогов за налоговые периоды 2012–2013 годов налоговая санкция, предусмотренная пунктом 1 статьи 129.3 Налогового кодекса Российской Федерации, не применяется.

С 2014 года в Российской Федерации в случае неуплаты или неполной уплаты сумм налога в результате применения „нерыночных” цен взимается штраф в размере 20 % от неуплаченной суммы налога, а с 2017 года – в размере 40 % от неуплаченной суммы налога, но не менее 30 000 рублей.

Из вышесказанного следует вывод, что согласно новым изменениям российского налогового законодательства налогоплательщики будут обязаны уведомлять налоговый орган по месту своего нахождения о контролируемых сделках. Уведомление необходимо направлять в налоговый орган, если сумма доходов по всем таким сделкам с одним лицом (несколькими одними и теми же лицами, являющимися сторонами контролируемых сделок) в 2012 году превышает 100 млн руб. (п. 7 ст. 4 Федерального закона от 18.07.2011 г. № 227-ФЗ). Крупнейшие налогоплательщики могут заключить соглашение о ценообразовании. Оно обезопасит их от доначисления налогов, пеней и штрафов по контролируемым сделкам (п. 1 ст. 105.19, п. 2 ст. 105.23 Налогового кодекса Российской Федерации).

Необходимо отметить, что в 2012 году представ-

ляется возможным в целях снижения налоговых рисков разработать план основных мероприятий по подготовке компании и (или) группы компаний к серьезным изменениям в налоговом законодательстве России: выявить взаимозависимые лица в соответствии с критериями, установленными Законом; провести инвентаризацию сделок, которые могут быть признаны контролируемыми; определить методы обоснования соответствия цен по контролируемым сделкам рыночному уровню; определить источники информации, которые могут быть использованы для определения уровня рыночных цен; сопоставить интервал рыночных цен на реализуемые компанией товары (работы, услуги), с ценами, приемлемыми с точки зрения требований таможенных и (или) антимонопольных органов и одновременно учитывающими требования отраслевого законодательства.

Очевидно, что выделение законодателем специальных составов налоговых правонарушений в отдельные статьи свидетельствует об особом внимании российского государства к контролю над ценой сделок.

Список использованной литературы

1. О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в связи с совершенствованием принципов определения цен для целей налогообложения : Федеральный закон : от 18.07.2011 г. № 227-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2011. – № 30. – Ч. 1. – Ст. 4575.
2. Налоговый кодекс Российской Федерации : от 31.07.1998 г. № 146-ФЗ. Часть 1 (с изм. от 29.06.2012 г.) // Собрание законодательства Российской Федерации. – 1998. – № 31. – Ст. 3824 ; 2012. – № 27. – Ст. 3588.
3. Алимбекова А. С. Налогово-правовые нормы и проблемы их реализации / Алимбекова А. С. ; под ред. Н. И. Химичевой. – Саратов : Изд-во ГОУ ВПО „Саратовская государственная академия права”, 2011. – 312 с.

Статья поступила в редакцию 08.05.2012 г.

УДК 347.73

Е. С. Дмитренко,

доктор юридических наук, доцент, профессор
кафедры загальноправових дисциплін, Національна
академія Служби безпеки України

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті визначено повноваження органів Державної податкової служби України у сфері забезпечення фінансової безпеки держави, запропоновано деякі шляхи удосконалення повноважень цих органів.

В статті определены полномочия органов Государственной налоговой службы Украины в сфере обеспечения финансовой безопасности государства, предложены отдельные пути совершенствования полномочий этих органов.

In the article certainly plenary powers of organs of Government tax service of Ukraine in a sphere providing of financial safety of the state, some ways of improvement of plenary powers of these organs are offered.

Ключові слова: забезпечення фінансової безпеки держави, повноваження органів Державної податкової служби України.

Сучасний етап розвитку України характеризується реформуванням різних сфер суспільного життя, у тому числі й податкової, яке спрямоване на вдосконалення системи оподаткування, збереження та підтримання правопорядку під час справляння обов'язкових платежів, а отже – і на забезпечення фінансової безпеки держави. Реалізація цих завдань неможлива без ефективної діяльності органів державної податкової служби (далі – ДПС) з попередження, виявлення та припинення податкових правопорушень, вчинення яких становить загрозу фінансовій безпеці держави. Мова йде насамперед про ухилення від сплати податків, незаконне відшкодування податку на додану вартість, правопорушення під час справляння податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку тощо. Так, органами ДПС лише у IV кварталі 2011 року викрито 346 фактів безпідставного заявлених до відшкодування сум ПДВ, з незаконного обігу вилучено алкогольних напоїв та спирту у сумі 83,2 млн грн, порушено 23 кримінальні справи за ухилення від сплати податків шляхом виплати заробітної плати в „конвертах” [1].

Проте, як свідчить аналіз такої діяльності, вона не завжди є ефективною через недосконале законодавство, що регулює повноваження органів ДПС. Крім того, ці питання недостатньо досліджені у фінансово-правовій літературі. Отже, на сьогодні теоретичний аналіз повноважень органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки держави та

формулювання пропозицій з метою їх удосконалення є досить актуальними.

Наукове підґрунтя дослідження становлять праці таких учених, як О. О. Бандурка, Ю. В. Гаруст, А. В. Головач, Л. М. Касьяненко, А. А. Козіна, Т. О. Коломоєць, М. П. Кучерявенко, Т. Є. Кушнарєва, В. І. Полюхович, О. М. Федорчук [2–10] та ін. Однак у роботах названих та інших авторів повноваження органів ДПС розглядалися в цілому, дослідження повноважень цих органів у сфері забезпечення фінансової безпеки держави не здійснювалося. А тому завданням статті є визначення повноважень органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки держави та формування пропозицій щодо вдосконалення повноважень цих органів.

У результаті опрацювання Податкового кодексу України (далі – ПК України) було виявлено, що реалізація окремих повноважень органів ДПС сприяє забезпеченню фінансової безпеки держави.

На підставі аналізу норми ст. 20 Податкового кодексу України вважаємо, що зміст повноважень органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки зумовлений як категорією підконтрольних суб'єктів, так і формами взаємодії з окремими органами, установами, організаціями (табл. 1).

Вивчення наявних джерел з тематики, що розглядається, засвідчує, що науковці (О. О. Бандурка, Л. М. Касьяненко) вказали на мету діяльності органів ДПС – забезпечення фінансового інтересу дер-

Таблиця 1

Повноваження органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки держави

Суб'єкти контролю	Зміст повноважень органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки [11, ст. 20]
Платники податків	<ul style="list-style-type: none"> – перевірка правильності нарахування та своєчасності сплати податків та зборів, дотримання вимог іншого законодавства; – проведення контрольних розрахункових операцій до початку перевірки платника податків щодо дотримання ним порядку проведення готівкових розрахунків та застосування РРО; – звернення до суду у випадках, встановлених законом; – складання протоколів про адміністративні правопорушення; винесення постанови у справах про адміністративні правопорушення; – застосування фінансових (штрафних) санкцій, стягнення до бюджетів та державних цільових фондів суми грошових зобов'язань та (або) податкового боргу; – надання відстрочень та розстрочень грошових зобов'язань або податкового боргу, прийняття рішення про списання безнадійного боргу; – прийняття рішення про зміну основного місця обліку та переведення великих платників податків на облік у спеціалізовані органи ДПС та зняття їх з обліку і переведення до інших органів ДПС
Суб'єкти господарювання	<ul style="list-style-type: none"> – одержання безоплатно інформації про ненадходження у встановлені терміни валютної виручки; – стягнення суми простроченої заборгованості перед державою (АРК чи територіальною громадою міста) за кредитом (позикою), залученим державою (АРК чи територіальною громадою міста) або під державну (місцеву) гарантію, а також за кредитом з бюджету; – контроль наявності свідоцтв про державну реєстрацію, ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, з наступною передачею матеріалів про виявлені порушення органам, які видали ці документи, торгових патентів
Учасники розрахункових операцій	<ul style="list-style-type: none"> – контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) та застосування РРО

Фінансові установи	– застосування за неподання в установлений законом строк повідомлень про відкриття або закриття рахунків платників податків або початок здійснення видаткових операцій за рахунком платника податків до отримання повідомлення органу ДПС про взяття рахунку на облік фінансових (штрафних) санкцій; – за несвоєчасне виконання рішень суду та доручень платників податків про сплату податків та зборів стягнення з цих установ пені за кожний день прострочення (включаючи день сплати)
Взаємодія	
З митними органами	– одержання безоплатно щомісяця звітних даних про ввезення на митну територію України імпортованих товарів та справляння при цьому податків і зборів та інформацію про експортно-імпортні операції, що здійснюють резиденти і нерезиденти
З установами НБУ, банками	– одержання безоплатно довідок та (або) копій документів про наявність банківських рахунків, інформації про обсяг та обіг коштів на рахунках (на підставі рішення суду)
З органами, уповноваженими проводити державну реєстрацію, видавати ліцензії	– одержання безоплатно інформації про видачу таких свідоцтв та ліцензій
З органами внутрішніх справ	– одержання безоплатно інформації про громадян, які прибули на проживання до відповідного населеного пункту чи вибули з нього
З відділами державної реєстрації актів цивільного стану	– одержання безоплатно інформації про фізичних осіб, які померли
З органами статистики	– одержання безоплатно даних, необхідних для використання їх у проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій усіх форм власності
З нотаріусами	– отримання на письмові запити інформації про вступ фізичної особи у права спадкоємця з обов'язковим зазначенням повних даних про особу, відомостей про майно, отримане за спадком
З неприбутковими організаціями	– одержання безоплатно довідок, копій документів про фінансово-господарську діяльність, отримувані доходи та іншу інформацію, пов'язану з обчисленням та сплатою податків, фінансової і статистичної звітності

жави у сфері сплати обов'язкових платежів шляхом здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, боротьби з податковими правопорушеннями, притягнення до відповідальності осіб, які їх вчинили [2, с. 7], та забезпечення фінансової безпеки держави [5, с. 9]. Таким чином, діяльність органів ДПС (насамперед контрольна та процесуальна) спрямовується на охорону та захист податкової системи від неправомірних діянь учасників податкових правовідносин, а отже – на забезпечення фінансової безпеки держави.

Наведене вище дозволяє запропонувати розробити проект Стратегії забезпечення фінансової безпеки України з окремим розділом про повноваження державних органів в аналізованій сфері, де вказати, що метою діяльності органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки України є здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, боротьба з податковими правопорушеннями, притягнення до відповідальності осіб, які їх скоїли. У цьому проекті доцільно окремо визначити повноваження податкової міліції у сфері забезпечення фінансової безпеки держави за окремими групами. Критично оцінивши думку М. П. Кучерявенка, Т. Є. Кушнар'євої [8, с. 102–111], пропонуємо ви-

окремити такі їх групи (табл. 2).

Ми вважаємо, що для більш ефективного виконання органами ДПС зазначених повноважень норми, які їх визначають, потребують удосконалення. А тому поділяємо позицію А. В. Головача, Т. О. Коломоець, Д. М. Рєви щодо розмежування повноважень податкових і конт-рольних органів [7, с. 28] та їх переорієнтації від тотального використання фіскально-каральних методів діяльності на обслуговування платників податків, встановлення партнерських відносин, профілактику протиправних діянь у галузі оподаткування [4, с. 1]. Іншим напрямом їх удосконалення, урахувавши праці Ю. В. Гаруста, Л. М. Касьяненко, А. А. Козіни, В. І. Полюховича, О. М. Федорчук, є виокремлення повноважень щодо застосування заходів припинення (запобігання) і відповідальності за порушення податкового законодавства [3, с. 12; 5, с. 10; 6, с. 15; 9, с. 8] та створення незалежних установ з вирішення податкових спорів [10, с. 13].

Отже, можна зробити такі висновки:

– метою діяльності органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки України є здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, боротьба з податковими правопорушеннями,

Повноваження податкової міліції у сфері забезпечення фінансової безпеки

Групи повноважень	Зміст повноважень податкової міліції у сфері забезпечення фінансової безпеки [12, статті 19–22]
Повноваження превентивного характеру	– запобігання правопорушенням у сфері оподаткування; вжиття заходів до відшкодування заподіяних державі збитків; – виявлення причин і умов вчинення правопорушень у сфері оподаткування, вжиття заходів для їх усунення; розшук платників, які ухиляються від сплати податків
Контрольні	– перевірка інформації про правопорушення
Облікові	– прийняття і реєстрація інформації про правопорушення
Інформаційні	– збирання, аналіз, узагальнення інформації щодо порушень податкового законодавства; – прогнозування тенденції розвитку негативних процесів кримінального характеру, пов'язаних з оподаткуванням
Процесуальні	– розкриття правопорушень у сфері оподаткування, їх розслідування, провадження у справах про адміністративні правопорушення

притягнення до відповідальності осіб, які їх вчинили;

– на захист податкової системи насамперед спрямовані контрольні повноваження органів ДПС, а саме: перевірка й контроль щодо нарахування та своєчасності сплати податків та зборів, дотримання порядку проведення готівкових розрахунків, наявності свідоцтв та ліцензій тощо;

– безпеконзавчий зміст мають процесуальні повноваження органів ДПС щодо застосування заходів публічного примусу з метою протидії скоєнню податкових правопорушень;

– у безпеконзавчому аспекті можна розглядати повноваження податкової міліції, оскільки їх реалізація сприяє запобіганню податковим правопорушенням, їх розкриттю, розслідуванню та виявленню причин і умов їх вчинення, розшуку платників, які ухиляються від сплати податків, вжиттю заходів до відшкодування заподіяних державі збитків тощо.

З метою підвищення ефективності діяльності органів ДПС у сфері забезпечення фінансової безпеки держави запропоновано розробити:

– проект Стратегії забезпечення фінансової безпеки України, у якій передбачити норми про повноваження органів ДПС у цій сфері;

– проект закону про внесення змін до ПК України, якими передбачити норми про розмежування повноважень превентивного характеру, контрольних, облікових, інформаційних та процесуальних повноважень органів ДПС.

Сподіваємося, що сформульовані у статті положення, пропозиції та рекомендації будуть ураховані для вдосконалення повноважень органів ДПС, а отже, сприятимуть гарантуванню фінансової безпеки України.

Список використаної літератури

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>
- Бандурка О. О. Управління Державною податковою службою в Україні : організаційно-правові аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. О. Бандурка. – К., 2007. – 36 с.
- Гаруст Ю. В. Правове забезпечення контрольної діяль-

ності податкових органів України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Ю. В. Гаруст. – Ірпінь, 2008. – 20 с.

4. Головач А. В. Заходи адміністративного примусу, не пов'язані з відповідальністю, в діяльності органів державної податкової служби України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / А. В. Головач. – Ірпінь, 2004. – 19 с.

5. Касьяненко Л. М. Правові основи здійснення фінансового контролю органами державної податкової служби України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Л. М. Касьяненко. – Ірпінь, 2004. – 18 с.

6. Козіна А. А. Забезпечення податковою міліцією законності в сфері оподаткування : організаційно-правові аспекти повноважень та статусу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / А. А. Козіна. – Х., 2005. – 20 с.

7. Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України : теорія, досвід та практика реалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Т. О. Коломоєць. – Х., 2005. – 43 с.

8. Кушнар'ова Т. Є. Система податкових органів України : монографія / Т. Є. Кушнар'ова, М. П. Кучерявенко. – Х. : Торсінг, 2000. – 240 с.

9. Полохович В. І. Структура і діяльність державної податкової служби в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В. І. Полохович. – К., 1999. – 20 с.

10. Федорчук О. М. Правові основи захисту прав і законних інтересів платників податку в адміністративному порядку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. М. Федорчук. – Ірпінь, 2003. – 20 с.

11. Податковий кодекс : від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.

12. Про державну податкову службу в Україні : Закон України : від 04.12.1990 р. № 509-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 6. – Ст. 37.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2012 р.